

Alcedo

Maj 2014 Nr 1 Årg 36

Örkelljungabygdens Natur

Innehåll

Sommarens och höstens program	sid 3
Exkursioner	sid 5
Yngve Eliasson och en Attarpagård	sid 14
Vinterns och vårens fågelobsar	sid 24
Nyinventering av orre	sid 29
Inventering av trollsländor i Örkejlunga	sid 30
Bin – stressade pollinerare	sid 32
Svar på julpristävlingen	sid 38
Styrelse, avgifter m.m.	sid 39

Efter en mycket mild vinter kom en rekordtidig vår. En vår som gjorde halvhalt för att invänta almanackan. Men nu är snart ordningen återställd och försommaren är här. Av flyttfåglarna har nu också tornsegelaren anlänt.

Som vanligt bjuder vi på ett varierat innehåll och ett digert exkursionsprogram. En tillbakablick på dåtidens odlarmöda. En presentation av bin och biodling. En viktig länk i det ekologiska samspelet.

Trevlig läsning!

Redaktionen

Redaktionen

Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkejlunga,
0435-501 31, e-post: janne_ringarp@telia.com
Perry Vigelsbo, Ängelholmsvägen 49, 286 36 Örkejlunga,
0435-510 58, e-post: vigelsbo@telia.com
Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkejlunga, 0435-522 32
e-post: leif.sigbo@telia.com
Lena Ottosson, Hässleholmsvägen 47, 286 35 Örkejlunga
0435-511 03, e-post: lenna@ottosson.net
Pär Svensson, Klockgatan 21, 286 34, Örkejlunga, 0435-544 75
e-post: pergit@home.se

Nästa nummer av **Alcedo** utkommer i september. Manusstopp 31/8.

Omslagsbild framsida: *Gullpudra* (Foto: Perry Vigelsbo)

baksida: *Bohåll* (Foto: Perry Vigelsbo)

Sommarens och höstens program

- 5/6** **Torsdag. Naturnatt.** Under försommarnatten kan man få uppleva olika spännande fågelläten. Uppe i våra trakter kan det vara ljudet från enkelbeckasinen, från vattenrallen eller kanske ännu mer säreget... från nattskärnan. Vi får se vad en kväll som denna kan ge oss i form av upplevelser. Samling vid Netto kl. 21.⁰⁰. *Ansvarig* Björn Herrlund
- 15/6** **Söndag. Vilda blommornas dag.** Pinnåområdet och dess variationsrikedom har under flera decennier lockat till vandringar. Nu gör vi ett nytt besök och förväntar oss att få göra bekantskap med den växtlighet som här slagit sig ner. Det kan vara storrams och kranrams, det kan vara safsans säregna blad eller kanske invånarna på den lilla "orkidéängen" nära Bruketmöllan. Glöm inte fikaten! Samling vid Netto kl. 09.⁰⁰. *Ansvarig* Zigge
- 26/6** **Torsdag. Kvällscykelkultur tillsammans med Lennart.** Vi är ett flertal medlemmar som mitt i sommaren ser till att vi har en fungerande cykel till hands, att fikakorgen är medtagen, att tiden är oss till handa. För vem vill inte hänga rulle på Lennart när han väljer en av sina turrundor som en kvällsexkursion? Samling vid Netto kl. 18.⁰⁰. *Ansvarig* Lennart Persson
- 22/7** **Tisdag. Sommarbesök vid Skäldervikens stränder.** De långsträckta stränderna ute vid Rönne och Sandön inrymmer i regel ett varierat utbud av både fåglar och växter. Vi hoppas därför på en varm, njutbar kväll där vi i lugn och ro kan försöka bestämma såväl vadarna till namn som de olika örterna och gräsen. Samling vid Netto kl. 18.⁰⁰. *Ansvarig* Björn Herrlund
- 31/7** **Torsdag. Slätter i Spångabygget.** En sensommarkväll på Otto Gustafssons gamla äng i Spångabygget för att hjälpa till med årets lieslätter. Vi hoppas du viker kvällen åt denna viktiga naturvårdsinsats. Föreningen bjuder på fika och på välslipade lieblad. Fotbeklädning efter det fuktiga underlaget. Samling vid Netto kl. 17.⁵⁰. *Ansvariga* Janne Johansson & Bengt Gillenius
- 7/8** **Torsdag. Borttagning av slättergräset.** En vecka efter lieslättern samlas vi för att bära bort det avslagna gräset, halvgräset och örterna. Ta med dig rätt fotbeklädning, räfsa, grep, busksax och egen fika. Samling vid Netto kl. 17.⁵⁰. *Ansvariga* Bengt Gillenius & Janne Johansson
- 24/8** **Söndag. Mästocka ljunghed.** Att få uppleva forna tiders ljunghedar är något som man lite till mans borde eftersträva. Uppe i södra Halland, en bit norr om Knäred finns det vackra reservatet Mästocka ljunghed. En utflykt dit när ljungheden blommar som bäst, ger besökaren en känsla av 1800-tal. Samling vid Netto kl. 09.⁰⁰. *Ansvarig* Eva Persson

- 6-7/9** **Lördag-söndag. Paddling i Hjärneredssjön.** Denna tidiga septemberhelg har vi tänkt göra ett försök att anordna en paddlingsexkursion i Hjärneredssjöns vattensystem. Sjön är hela 225 ha stor och bildades i samband med att Lagan dämades med hela 11 meter år 1922. Mycken paddling och en övernattnings ingår i konceptet. Om vi ska kunna planera helgen vill vi att du hör av dig senast den 25 augusti till någon av de ansvariga.
Ansvariga Birgit & Pär Svensson (0435-544 75), Eva Persson & Janne Johansson (0435-501 31)
- 21/9** **Söndag. Svampexkursion i hemmamarkerna.** Ska årets svamphöst bli torr eller fuktig, svamprik eller svampfattig? I dagsläget vet vi föga om detta. Men denna lördag ger vi oss ut i hemmaskogarna och försöker hitta och namnge både ätliga och mer eller mindre oätliga svampar. Hoppas du kommer med och hjälper oss. Ta med dig både svampkorg och en bra svampbok. Och så den egna fikakorgen förstås! Samling vid Netto kl. 09.⁰⁰. *Ansvariga* Janne Johansson m. fl.
- 4/10** **Lördag. Svamputställning under kulturdagen.** Örkelljungabygdens Natur har tänkt att medverka med en svampfylld utställning i Vuxenskolans lokaler. Mer om engagemanget i kommunens särskilda utskick inför dagen.
Ansvarig Styrelsen
- 18/10** **Lördag. Vandring längs Bjäre-kusten.** Vi tänker denna heldag vandra längs strandängarna, ibland på fina ko- eller fårbetade ängar och ibland på stenigare underlag. Olika växter och fåglar kommer att passera revy. Totalt blir vandringen drygt en mil lång. Promenadskor är lämplig fotbeklädning och allt efter dagsläget kan vindtäta plagg och/eller regnkläder rekommenderas. Glöm inte matsäck för hela dagen och kikare. Hemkomst troligen inte förrän *tidigast* vid 16-tiden. Samling vid Netto kl. 08.³⁰.
Ansvariga Birgit o Pär Svensson, tel. 544 75 eller pergit@telia.com

Har du frågor? Kontakta då den som är ansvarig för respektive exkursion eller någon i styrelsen.

Fågelholkar!!

En av våra återkommande programpunkter är tillverkning av fågelholkar. En eller flera holkar i trädgården ger dig tillfälle att både få trevligt sällskap, njuta av fågelsång och inte minst minska antalet skadeinsekter. Holkarna levereras linoljade och med hackspettskydd och upphängningsanordning till det facila priset av 100 kr. Kontakta Björn Herrlund eller Janne Johansson.

Exkursioner

Julvandring på Hallands Väderö —< torsdagen den 26 december

På Annandag jul var det dags för den traditionella julvandringen på Hallands Väderö. För min del var det premiär och efter några regniga juldagar var jag beredd på att även den här dagen skulle bli en blöt historia. Men det visade sig att solen skulle titta fram just till vår sejour på ön.

Det var ett stort intresse för att besöka ön, så stort att jag var osäker på om vi verkligen skulle få plats på båten. Som tur var kom vi med och färden till ön kunde inledas. Efter en stund på sjön blev flera av passagerarna uppspelta då det var fåglar som flög precis ovanför båten. Det visade sig vara havssulor, som inte är helt vanliga att se så nära land.

Väl på ön traskade vi runt i en fantastisk vacker natur och med ett ljus som var nästintill trolskt. Vi njöt av solen och spanade bland annat in lavar, mossor och gåsågg. Vi hann även med att fika såklart.

Då jag normalt sett bor i Stockholm och inte kommer ut i naturen så ofta vill jag passa på att tacka Örkelljungabygdens Natur för en trevlig inblick i naturens värld. Inspirerande och imponerande att se vilken kännedom Örkelljungabygdens Natur besitter.

Anna Magnusson

Väl framme på ön vandrade vi norrut förbi Lilla Sandhamn, över ett av de båda bronsåldersrösen, över udden Stora Tånge och längs amfibolityggen upp på Fyrslätten. Vidare genom enbusksnår, över hällar och stenmalar längs stigen utmed västra stranden. Efter en välbehövlig rast och fika i solskenet på Grönskärsslätten gick vi upp till muren runt Söndre skog, förbi Oadammen och tillbaka till Sandhamn.

Måkläppen – lördagen den 11 januari

Ett blött och fortfarande mörkt Örskelljunga var starten för denna dagstur till Måkläppen. Det var sedvanlig träffpunkt utlyst till Nettos parkering, dit åtta intresserade hade tagit sig. De flesta av oss hade inte besökt detta område tidigare, så det var med regntrotsig entusiasm vi strax efter klockan sju började färden de fjorton milen bilväg ner till Falsterbo.

Det var blåsigt och vi insåg att det krävdes vindtäta och varma kläder för att hålla värmen då vi gick av bilarna som parkerats vid Falsterbo Golfklubb. Mycket längre sydväst än så här kunde vi inte komma med våra bilar, konstaterade vi. Sanddynor kantade med småstugor i olika färger mötte våra blickar då vi stegade ner mot havet. När vi kommit över dynerna såg vi ett vredgat Öresund i möte med Östersjön. Här började den styvt fem kilometer långa vandringen söderut längs de sandrevlar som är kopplade till Falsterbonäset och som leder ut till Måkläppen som tidigare varit en ö, men som idag är förbunden med land. Grunden till dessa formationer är en så kallad moränkärna och de förändras hela tiden av havets rörelser och kraft och beroende på vattenståndet kan det vara mer eller mindre lätt att komma längst ut.

Efter en stunds gnetande med starka sidovindar längs den västra reveln kom vi så fram till gränsen för naturreservatet. Här råder tillträdesförbud 1 februari – 31 oktober, vilket var anledningen till att vi valt just denna, kalla, årstid. Vi hade passerat Falsterbo fyr och senare även Nabben som är en klassisk lokal för flyttfågelstudier. Emellan oss och fastlandet hade vi dock haft en smal vik. Denna miljö verkade passa snösparven

bra. Bara några meter från oss hade en mindre flock letat efter något ätbart i sanden, tämligen orädda. På håll, ut mot halvön, sågs skarvarnas mörka siluetter, hängande med sina tunga vingar. Några svanar och änder guppade behagfullt i vikens lite lugnare vatten.

Strandremsan vi nu följde blev efterhand smalare och bitvis var den bara några meter bred – en märklig känsla av att gå ute i havet. Här kan man finna bärnsten, eller om man nöjer sig med en bit flinta som fanns i mängder. Ibland låg gamla strandade vrak som sägs kunna vara flera hundra år. Som skelett tecknade de sig vackert och blev tacksamma fotoobjekt. Något som förundrade var ett slags rötter som flutit in och delvis täckts med sand. Ett förslag kom att det var bandtång, något som senare bekräftades vid hemkomsten med hjälp av Naturhistoriska riksmuseet och Janne. I boken ”*Det skånska kulturlandskapet*” kan man läsa att Linné på sin Skånska resa nämnde just bandtångsväxter vid sitt besök här. Här kan man också läsa om områdets uppkomst och utveckling för den som är intresserad.

Måkläppen som naturreservat är landets äldsta och ett resultat av bildandet av Sveriges första naturvårdsförening. Redan 1899 bildades ”*Föreningen till skyddande av Måkläppens fogelfauna*”. Det som lockar de flesta besökarna idag är, förutom

Ett gammalt skeppsvrak har spolats fram ur sanden

bärnstensletarna, förekomsten av grå- och knubbsäl. Periodvis kan tillströmningen av allt för många besökare vara störande för sälarna om man inte närmar sig med försiktighet. Och! Plötsligt dyker det upp en säl som nyfiket följer vår vandring, knappt synbar

guppar den ute i bränningarna. Vi går på och snart får vi valuta för vår vandring. Bakom en något högre sanddyn uppenbarar sig en koloni om cirka ett femtiotal djur. På behörigt avstånd kan vi studera och fröjdas av deras närvaro och vi är överens om att de är större än man trott. De ligger tätt intill varandra en bit upp på stranden och verkar ha det bra. Vi beslutar oss för att inte gå längre än så och vänder efter en stund tillbaka.

Vi passerar på tillbakavägen platsen där första fiket intogs i lä bakom en höjd. Vi blir med detta påmind om att det var ett tag sedan, och att det börjar bli dags med andrafikan. Men regnet har tilltagit och vi väljer att gå en bit till. Efter ett

tag hittar vi en lugn fikaplatz där vi sitter ett tag med kaffet och det som är kvar av matsäcken.

I medvind och fyllda med ny energi når vi snart nöjda fram till bilarna. Måkläppen kan varmt rekommenderas.

Text: *Pär Svensson* Foto: *Birgitt Svensson*

Kopparmöllan – söndagen den 26 januari

Målet för exkursionen denna vintriga dag blev de trädrika markerna längs Pinnån, strax nedströms Kopparmölledammen i Stidsvig. Vi var 8 personer som njöt av vandringen, med öron och ögon inställda på en strömstareobservation.

Många fina albuketter syntes lite varstans längs ån, dessutom ekar och andra lövträd i avlövd vinterskrud. Blåmessvirk hördes ett flertal gånger, en entita iaktogs. En av våra minstingar, gärdsmygen, kunde också ses, liksom ett gäng med 20-30 grönsiskor vilka klängde uppe i alkronorna, oftast småpratande med spetsiga läten.

Några gräsänder låg orädda i en av åkrökarna och längs åfåran drog en tungvingad storskarv fram och iväg. Glömde nämna att det uppströms själva Kopparmölledammen fanns ett 15-tal sångsvanar, smått trumpetande. Dessutom sågs också ett par dykande kniphonor.

Men hur gick det då med strömstarejakten? Lars var den som först hastigt registrerade en svartaktig fågel flygande förbi tätt över vattenytan... Men han var smått osäker på vad det var som passerade. När vi efter fiket vandrade tillbaka längs den ånåra stigen

visade sig plötsligt vår vinterbadare på bekvämt tittaravstånd! Ingen tvekan. Strömstaren är en särpräglad fågel. Spännande att komma i närkontakt med.

Sammantaget blev detta en skön vintervandring som varade under drygt två timmar. Fika och fikapratat ingick som viktiga moment.

Janne Johansson

Bildaftnar med innehåll!

Under februari månad genomfördes två sevärd bildvisningar där Örkelljungabygdens Natur var med som arrangör. Den 6/2 hölls föreningens 52:a årsmöte i Utbildningscentrums lokaler vilket samlade 29 personer. Men höjdpunkten för kvällen var förstås den efterkommande bildrika resan över Atlanten, ner till Mellan- och Sydamerika. Patric Carlsson har under senaste decenniet gästade dessa delar av jordklotet och samtidigt passat på att fotografera framförallt uppdykande djur i form av fåglar och insekter.

Under ett flertal resor har han alltså samlat på sig ett enormt bildmaterial från Amazonas, olika delar av Anderna och från naturmarker i Peru, Colombia och Nicaragua. Patrics inledning denna kväll bestod av fantastiska bilder på olikartade, färgstarka

kolibrier som han lyckats plåta. Ibland har man som fotograf hjälp av s. k. *humming-bird feeders*, en utspisning med sockrad vätska vilken drar till sig områdets kolibrier. Men Patric hade många fler njutbara bilder. Det kunde vara på albatrosser, fregattfåg-

Orrspel. Foto: Johan Hammar

lar, och mängder med andra ”tvåvingade” varelser, på vackra och säregna fjärlar, trollsländor, ödlor m. m. Sen hade han förstås också en hopar med miljöbilder av skilda slag. Sammantaget blev det en spännande biologisk mångfald serverad på ett behagfullt, digitalt sätt.

Biologen och naturfotografen Johan Hammar har under vintersäsongen åkt runt i Skåne och visat upp sin finstämda bildserie *Vilda Skåne*. Den 20/2 dök han upp i Perstorps församlingshem tillsammans med ett 80-tal åhörare. Kvällen var ett samarrangemang med naturskyddskretsarna i Perstorp, Klippan och Örkelljunga.

Johans bilder var hämtade från vitt skilda håll i landskapet. Här fanns stämningsfyllda orrbilder en tidig morgon på mossen, här fanns närkontakt med tumlare i Öresund, här fanns gröna trädklätrande grodor att titta och lyssna på! Visst var det njutbart att uppleva sitt hemmalandskap med hjälp av Johan Hammars bilder och berättande ord. När plötsligt bildserien tog slut var vi nog flera som förgäves hoppades på ytterligare någon kvart med kvalificerad underhållning.

Janne Johansson

Skymningsvandring – tisdagen den 25 mars

I snöblask och nordliga, kyliga vindar var vi hela sju stycken som samlades och vågade oss ut. Termometern visade runt nollan då vi startade vår skymningsvandring vid Gustavs backe. Vi fick dra upp ordentligt runt halsen. Men friskt med mycket syre i luften, livsandarna vaknade till liv. I fågelväg såg vi ett tranpar vid dammen strax innan Stora Källstorp och på vandring hörde vi koltrasten drilla vackert i skymningen. Även grågäss hördes några gånger i luften över och nära Lärkesholmssjön.

I övrigt var det ingen bra fågelsångsafton och vi var väl påpälsade mot vädrets makter. Vi var imponerade över de pampiga ekar och tallar som tecknade sig så vackert mot kvällsljuset på himlen. Väl rundan var gjord kom vi fram till den pittoreska lilla grillplatsen vid sjökanten där Pär tidigare tänt en rejäl brasa, nu med perfekta glöder för korvgrillning. Vi lät oss väl smaka och värma oss av återstående glöder innan vi tog oss i pannlampans sken tillbaka till bilarna. En mysig kväll blev det, vi hade säkerligen stannat inne om det inte varit så att vi var ansvariga för denna programpunkt!

Birgüt & Pär Svensson

Familjedag – lördagen den 5 april

Hur gammalt blev det här trädet, tro?

Vi var ett nyfiket gäng bestående av åtta barn och nio vuxna som letade både stort och smått. Till exempel hästar, skatter, björnar och rävar. Vi hittade en del; små enkelfotingar, gråsuggor, spindlar, myror, och två överflygande grågäss, vitmossa, som Janne kramade vatten ur, kammossa och en sorts ticka fastväxt på ett träd. Några roliga småhål inspekterades. Av en del väldigt närgånget! Kanske bodde det en liten, liten häst där inne? Eller kanske en mus?

Birgüt Svensson

Tosteberga ängar – torsdagen den 1 maj

Efter en kylig natt såg det ut att bli en fin försommardag. Så det var ett förväntansfullt gäng som gav sig iväg österut. Naturreservatet ligger vid Hanöbukten, mellan Trolle-

Ljungby och Nymölla. Här finns blockrika, kalkpåverkade gräs- och buskmarker, stränder och strandängar. På parkeringen väntade Elmans och lite senare tillstötte också Jan från Kristianstad.

Vi gick söderut längs reservatsgränsen. I skuggan under buskagen av slån, hassel och hagtorn blomade buskviol, skogsbingel, ormbär, svalört, vit- blå- och gulsippa. Sötvedeln med sina karakteristiska blad var ännu inte i blom. Bitvis var marken fuktigare och där blomade S:t Pers nycklar, småvänderot och desmeknopp. Allra blötast stod majvivan tillsammans med älvväxing, ett för Skåne sällsynt gräs. På lite torrare partier fann vi toppjungfrulin, småfingerört, backsippa, vildlin och grusviva med mera. Längs en solvarm stengårdsgård intog vi vår matsäck. Framför oss hade vi ett hav av blommande gullvivor och nere vid havet betade en flock vitkindade gäss.

Exkursionen avslutades med ett besök vid Gye-torpskärrret en halv kilometer norrut. Längs stigen växte benved, löktrav och backlök. Blomningen i själva kärret kommer lite senare med orkidéer och smultronklöver medan majviva och sköldmöja redan stod i fin blom.

Zigge

Gullviva med rött kronbräm

Buskviol

Baksippa

Gulsippa

Majviva

Mindre guldvinge
Samtliga foton: Perry Vigelsbo

Mandelblom

Yngve Eliasson och en Attarpagård

Vilken dubbelkrök! Har du kommit där själv någon gång? Där vägen går fram mellan två gårdar uppe i Attarp, på gränsen mot Halland. Det gäller hålla i ratten, det gäller att sänka farten!

Flera gånger ringde Yngve och undrade om jag inte skulle komma snart. Man vet ju inte hur länge man lever. Och han hade mycket att berätta, tyckte han. *Yngve Eliasson*.

Den 29 maj 2009 tog jag mig i kragen och åkte hem till Yngve, till gården i dubbelsvängen i Attarp. Jag ångrade mig inte! Det blev ett roligt, innehållsrikt besök. Det

Yngve på vedbacken. Foto: privat

enda jag ångrar är att jag inte tog mig tid till ytterligare besök. Nu ska jag göra ett försök att återge en del av det Yngve hade att berätta.

Yngve och Elsa Eliasson

Yngve föddes år 1921 som äldsta barn i en syskonskara på fyra. Yngve, Gösta, Lave och Ann-Marie. Yngve växte upp på en gård i Vemmentorp (4:13), mitt emot skolan. Modern hette Ester (mormor Petronilla kom från Porkenahult) och fadern Emil. Emils far var August Eliasson, vars far i sin tur brukade kallas ”*Eljas från Drakabygget*”; Elias alltså.

Yngve nämner att hans far köpt stället av en som hette Berg. Denne hade en smedja, var lite uppfinnare. Han ska ha hållit på med att konstruera en ”evighetsmaskin”... men när man frågade om han snart var färdig med uppfinningen så svarade han alltid att han ännu fattades ett hjul... Färdig blev han aldrig!

Drygt 20 år gammal kom Yngve att gifta sig med Nils och Hilma Pålssons dotter Elsa som var enda barnet. Detta ledde till att Yngve och Elsa kunde överta gården i Attarp, där i dubbelkröken. Attarp 4:16 är dagens fastighetsbeteckning.

Stället lär ha varit det äldsta i byn. Yngve berättar att när hans svärfars farmor, uppfödd i Fasalt, skulle ta sig hit, då fanns det ingen väg, ”*bara en stig så man kunde le en ko...*”

Gammal släktgård och liten jordhydda

Attarpsgården omkring 1921 målad av Ernfrid Tangell

Enligt Yngve Eliasson lär gården i Attarp ha tillhört hans fru Elsas släkt sedan 1700-talet. Det nuvarande boningshuset byggdes upp redan 1840, men en del omändringar och renoveringar har förstås gjorts under 1900-talets gång. Huset har bålöväggar med breda plank, vilka enligt Yngve ska vara av gran. De kan vara halvmeterbredda och har sågats fram på en ramsåg. Det gamla stallet har mycket tjocka gråstensmurar, medan det yngre har tegelväggar. Det senare byggdes av Yngve 1950.

Inuti huset fanns vid besöket en mängd finstämda tavlor målade av Yngves fru Elsa. Oftast med naturmotiv. En annan sak som slog en var ett antal uppstoppade fåglar. Här fanns bland annat en smalnäbbad nötkråka. Denna sköts för många år sen, berättade Yngve. Det var under en av de återkommande invasioner som denna fågelart gör när maten borta i Sibirien, cembratallens frön, inte längre är tillgänglig i önskad omfattning.

Ett mer än 100-årigt fruktträd finns framför boningshuset. Husets ägare berättar att det på svenska heter ”Sommar-röd”. Det var väldigt stort redan när Yngve anlände till Attarpsgården.

Som kontrast till gård *Mjök Artur berättar Yngve om Ködjer Tuen* som bodde i en jordhydda en bit västerut, bort mot gamla utmarksgränsen. Det var en backstuga med jord på tre sidor. Den kan nog ha funnits kvar en liten bit in på 1900-talet. Syare-Tuen hade många barn, men något elektriskt ljus fanns inte att uppbringa. Han gick omkring och sydde till folk. *”Han kunde vara borta i flera dar. Så kom han hem, hade en påse på ryggen. Han hade fåed lite brö och lite päror på ställena han sytt på. Han kunde komma hem mitt i natten. En stie som gick upp till stugan. När han kom in väckte han alla ungarna. Nu ska ni få mat, ni ska inte ligga och va sultna, sa han.”*

Att lyfta eller spränga

Livet på en gård i den skånska skogsbygden betydde ofta mycket arbete med att bryta upp, forsla bort sten. Detta gällde också gården i Attarp. Yngve återberättar en liten episod från 50-talet då han cyklandes var ute och såg sig om. Han stötte då på en man som var ute och plöjde en liten åker där det fanns sten på sten:

”Det kan inte vara lätt och plöja här, det finns ju så mycket sten?”

”Ack, hade det bara varit för den sten som man ser för ögonen, men här är lika mycket sten under jorden!”

Det fanns fram till 60-talet dubbelgården utmed väggkanten nära gården, men när vägen behövde breddas tog man bort gårderna genom att helt enkelt gräva en grop vid sidan och lägga stenen däri. Att man när man lade upp ”riktiga” stengården först måste gräva ned till frostfritt djup, kanske 70-80 cm, var en etablerad sanning förr i tiden. Annars kunde gårdet ramla genom förskjutningar i samband med besvärlig

Stengårdsgårdar omgärdar de gamla åkerlapparna

tjälskjutning. Grannen Ture Edvardsson som bodde en kort sträcka norr om Yngves ställe *”var en slitare, han slet både dag och natt”*. När han grävde grunden för gårdet nyttjade han den överblivna jorden till att fylla ut stenhålorna med. Man kunde även använda småsten för detta.

Stenhålor uppkom när man på olika sätt tog bort storstenen från åkern. Yngve nämner att Gösta (Johansson) från Florshult kört bort många stenar på stället i Attarp, men även Artur från Halland hade varit framme och borrar och sprängt. Ett kvarvaran-

de minne är när ett stenblock på närmre 2,5 meter skulle bort. Artur borrade en meter ner i stenen. Yngve blev tillsagd att först sätta endast en liten dynamitgubbe på botten; det blev en liten håla där när den sprängts. Sen var det dags för att sätta dit ett par patroner, sätta i en meterlång stubinråd... och själv dra sig därifrån och på avstånd se när stenen flög i luften. Men slutresultatet blev ett antal stora bitar, vilka Yngve drog upp och iväg med hjälp av hästarna och kraftiga länkar.

En rolig minnesbild gav Yngve mig när han beskrev införskaffandet av dynamiten. Han och hans fru Elsa cyklade (innan man skaffat bil) ner till Örkelljunga och upp till handlaren Wollert. Nils och Maria hette handlarparet. Deras allsidiga affär låg nära

Gästgivargården. Man kunde köpa dynamiten fritt på den tiden. Vardera 5 kg köpte de in, minns Yngve. De lade dynamiten på pakethållarna. Och så behövde man förstås också tändhattar, men dessa ”*stoppade vi i lommorna*”. Tänka sig, vilka kraftpaket som rullade fram längs vägarna den gången.

Yngve berättar dock att man förr drog upp en hel del stenar med hjälp av hästarna. Man fick kanske gräva runt en del, lägga en länk om och vända upp klumpen. Därefter skulle stenen läggas på ett as, en V-formad konstruktion med ett drag i spetsen. Sen var det lättare att dra stenen till åkerkanten. Man nyttjade också en stenvagn, bestående av två hjul och av två långa åsar. Dessa kunde läggas ner, varefter stenen rullades på. Sen hissade man med hjälp av en järnstång upp ”ekipaget” för att därefter kunna dra iväg med det. I Bjälkabygget kunde man låna en sådan vagn.

Stubbabrytare hade införskaffats av några ställen här. Man bröt upp stubbar på myren (Attarpamossen) med den, men man kunde även veva upp rejäla, stora stenbumlingar med den.

Trärännor och sex-veckors potatis

Åkrar har vunnits i markerna genom att man vid behov dikat dessa. Yngve nämner att man längre tillbaka grävt breda gropar, som man sen fyllt igen med enris. Vattnet gjorde sig helt enkelt väg emellan enrisets grenar; det fungerade bra under lång tid. Yngve upptäckte dessa nergrävningar när han själv skulle lägga ner rör!

Vidare lade man förr ner stendiken och även trärännor. Till de sistnämnda användes grönt, nyuppsågat trä (annars ruttar det), varvid detta användes på två sidor och till tak. Yngve påpekar att man stoppade 2-3 mm tjocka takstickor emellan sidorna och takbrädan. I mitten på 1960-talet lät så Yngve lägga ner tegelrör i åkermarken.

Vad odlade man då under mitten på förra seklet på Attarps åkrar? Enligt Yngve var det i huvudsak havre till djuren som man drog upp, men även korn kom senare in i bilden. Och när man ibland, på något tunnland, först odlat *pärar* till gödsvinen hände det att man sådde råg. Fältet blev i det närmaste ogräsfritt efter ett års potatisodling.

Visst fanns det potatis av olika sorter. Den tidiga potatisen kallades ”Sex-veckors”, det var rödaktiga pärar som kunde skördas innan sommaren var gången. Antagligen var denna sort liktydig med sorten Early Puritan eller möjligen Early Rose. En matpotatis som gärna odlades ska ha kallats Favorit, men senare döptes den om till President. Och vidare hade man en stor, lång foderpotatis med namnet Anna. Men förr skulle man även i skogsbygden gallra fram och dra upp betor, foderbetor. Många ”bonnabarn” har väl svurit många ack och ve över att få sig påtvingat det enformiga gallringsjobbet i hemmabetorna. Här i Attarp hade man över åren både en rödaktig och en gulaktig foderbetstyp.

På den tiden hade alla ställena mjölkkor

Odlingen av säd och rotfrukter var nog på många sätt viktig här uppe nära Hallands- och Smålandsgränsen, men normalt var det nog kreatursskötseln som hade högst prioritet. När svärfadern Nils Pålsson drev stället fanns 7-8 rödbrokiga kor, men Yngve

Vallört

kom att utöka antalet något under sin tid, till som mest 13 mjölkkor. ”På den tiden hade alla ställena mjölkkor”, påpekar Yngve. Tänk vad allt förändrat sig.

Mjölknigen genomfördes av både Yngve och frun Elsa så länge de gjorde den för hand. Sen ansvarade Elsa för densamma. Det fanns kor som var besvärliga, riktiga slåkolor som sparkade vilt. Då fick man använda en s. k. sparkbåge, som förhindrade att de kom till att slå. Yngve minns att man i början, under sommartid, fick sänka ner mjölkkanorna i gårdens brunn för att hålla mjölken kyld fram till dess mjölkabilen kom.

Mjölken hämtades för transport till Örkelljunga. Det var en Lundström från Florshult som tidigast startat mejeri, där nu COOP ligger. Först hämtades kannorna med hästtransport, men senare blev det ju lastbil som anlätades. Bönderna fick länge skummjölken i retur. Under sin senare tid som mjölkbonde kom Yngve att gå över från kannor till tankmjölkning.

Hästar är en annan husdjursgrupp som samtalet glider in på. Ja, många hästar har Yngve haft genom åren. Ett tag hade han fyra hästar, de fölade vart år. Han födde upp fölen för att sen sälja dem när de var inkörda. Men Yngve vill inte kalla dessa hästar för äkta ardenrar, mer för ”halvardenrar”, en uppblandad ras. En av dem var svart, med namnet Dora, hon födde hela åtta föl och fick leva med på stället så länge hon hade kvar livsginstan. Annars påpekar Yngve att han inte orkade vara hemma den dag då en av hans gamla trotjänare skulle tagas av daga. Det gick bara inte. Hans sista häst var Bläsa.

Jag ser i mina renskrivna anteckningar från intervjun (bandinspelning) att vi knappast pratade om suggor och galtar. Mer än att grannen Edvard förutom tjur också i början höll sig med tjänstvillig galt. Om vägen inte var för lång kunde man helt sonika gå med suggan längs vägen bort till betäckaren.

Höns hade man däremot en del, som mest hela 350 stycken. Möjligen var det alla kycklingar som också ingick i den siffran. Yngve kommer ihåg att man hade svårt att skaffa bra foder åt dem under krigsåren, man fick kort från kristidsnämnden.

... kunde man se tågen gå nere i Laholm

Begreppen inäga och utmark är föga kända av 1900-talets lantbrukare. Men visst sitter den kunskapen djupt att förr i tiden gick de betande husdjuren på just utmarken under både våren och sommaren. Först när ängen var slagen och bärgad kunde man tillåta djuren att äta av det nya som där spirade upp. Fast då måste ängsmarken vara fränskild åkrarnas grödor vilka i regel skördades långt senare. De olika byarnas utmarker hade med säkerhet högst olika utseende.

När jag frågar Yngve berättar han att traktens fyra ställena hade gemensam utmark ”där nere”, alltså mot Hallandsgränsen till. Han säger att dessa markområden inte delades förrän i samband med skiftet under 1840-talet. Enligt vad han hört fanns här bokeskog under 1700-talet, men sen hade skogen alltmer försvunnit. Till slut fanns här bara trädlös mark, ofta ljungebeklädd. ”Min svärfar talade om för mig att om man förr i tiden stod uppe på ryggnigen kunde man se tågen gå nere i Laholm. Det var bara

kalmarker, ljunghedar överallt. Ja, det var ju inte själva tågen man såg, utan ångan som steg, man eldade ju med kol på den tiden” (Yngve Eliasson).

Från denna skogsbetets period kan vi ännu idag på sina håll hitta gamla fägator; två parallella stengården som ledde korna från stallet ut förbi åkrar och ängar fram till den gemensamma utmarken. Det ord Yngve använde om fägata var ”stråde”, ett ord med klart danska rötter. Man släppte ut gårdarnas djur från tre sådana sträden. Ett av dem ligger en kort sträcka från Yngves gård, en bit ned längs vägen mot Drakabygget. Seden att ha djuren på skogen var något Yngve övertog. Han tror han nyttjade sin del av den gamla utmarken som bete ända fram till 1960-talet. På tal om ljunghed nämner

Smalnäbbad nötkråka
skjuten omkring 1950

vår hitflyttade Vemmentorpsbo att han och hans svärfar brukade bränna ett stycke sådan mark på 2-3 tunnland mest vart annat år.

På tal om skog så är det visst så att det endast finns fyra bokar på hela fastigheten, varav en står intill gården. Däremot har nötskrikor och ekorrar hjälpt till med att plantera en hel del ek på den gamla fåluden.

Krigsåren i Ljungbyhed

Att ljungen vissa perioder kommit väl till heders förstår jag under en annan del av intervjun. Yngve hjälpte nämligen under krigsåren till på en gård i Ljungbyhed där man hade 12-13 kor. En av dessa somrar var väldigt torr. Gräset växte ingenting, det blev inget hö. Allt blev så kort så man inte kunde hässa det. ”Det blev ett nöddår, visst blev det”, slår Yngve fast!

Under de förhållandena var goda råd dyra. När höet var slut började man fora med cellulosa istället, man dränkte in pappersmassa i melass. Detta höll djuren vid liv! Ett annat sätt var att nyttja flygfältet mellan Ljungbyhed och Bonnarp, att hösta ljungen där – när det inte var för mycket snö. Man använde en vanlig slättermaskin för arbetet. Den avklippta ljungen, den var späd och fin, kördes hem till gården, togs upp på

hjällen och dränktes (även denna) i melass. ”Det var billigt hö om man inte hade tillräckligt av annat”, summerar Yngve.

Emil Eliasson i Vemmentorp, Yngves far alltså, höstade själv ljung, troligen var det under första världskriget. Yngve vill minnas att han fick 40 kronor lasset, fast han vet inte hur stort ett lass var. Arbetet lär ha utförts med en kortare lie, liknande våra dagars ”buskalie”. Jag påminner mig att Göte Nilsson på Jutagården berättat om att ljungtransporter ska ha avgått norrut från Örkelljunga station under denna tid.

Björkkvistar till fåren och ängahöstnad

Äldre tiders knåp och knep för att hösta hem vinterfodret till gårdens djur är alltid en hörvärd historia. Jag undrar om Yngve hört talas om någon *hamling* i denna trakt. Då nämnde han att man förr tagit björke intill åkerkanten, att man kvistade dessa där de stod, att man ibland klättrade upp och kapade. Dessa ganska späda kvistar buntades ihop och togs hem. ”Det var nog mest fåren som fick sig det till livs”, säger Yngve.

”Jag minns de som tog hem löv förr, det var de som hade får, exempelvis i Vemmentorp eller Lönsjöholm. Men några riktiga hamlade träd har jag inte sett i dessa trakter.” Yngve hade många decennier att se tillbaks på. Han var nästan 90 år när intervjun gjordes.

Samtalet kretsar ett tag kring ord som ängahöstnad, vildhöstnad. Och Yngve påminner sig att när han på 40-talet kom till Attarp, så hade hans svärfar kvar ett litet kärrområde på ett halvt tunnland, vilket bara kunde höstas med hjälp av lie. ”Nu ska vi ner till kärret och hösta, nu ska vi svorra tuorna” förklarade Nils Pålsson för svärsonen. Detta kallade han för sin *ängahöstnad*.

Men den ursprungliga ängen var ju vid den tiden bara ett minne blott. Nu odlades höet som vallgräs på åkermark. Yngve minns att man till en början alltid stackade höet här i Attarp, men sen gick han över till att hässa det halvtorkade gräset. Det var något han lärt sig i Ljungbyhed, det fungerade så mycket bättre. ”För när man hängt upp gräset på hässjan så var det redan halvt bärgat! För även om det regnade så klarade sig höet, bara hässjan var rätt satt!”

Attarps by sedd genom offentliga handlingar

Avslutningsvis några meningar om Attarp och dess odlingshistoria. Uppgifterna är till stor del hämtade från en skrift med namnet ”Attarp, Stora och Lilla Bjälkabygget”, vilken tagits fram av Cissela Olsson på Regionmuseet med viss hjälp av undertecknad. Gunnar Bielk plöjde i mitten av 1900-talet upp två säregna flintyxor på sina ägor i det intilliggande Bjälkabygget. Fyndet har bedömts härröra från tidsspannet för 4 000 - 5 000 år sedan och anses vara ett offerfynd.

Trakten har ju omnämnts i olika handlingar och i 1767 års beskrivning över Kristianstads län, vilken lantmätaren Lorents Gillberg är pappa till, används ord som *nödortf-tig, skarp eller swag* för att ge en bild av byarnas åkrar och ängar. Det fanns skogs-

mark med inslag av fur, men också av lövträd som bok, ek, björk och al. Det kan vara intressant att veta att samtliga gårdar i dessa tre byar vid denna tid tillhörde kronan/staten.

Gården idag

En på flera sätt mycket intressant 1800-tals karta är ju Skånska rekognoseringskartan från 1810-talet. I de handlingar som är kopplade till kartan finns nertecknat att byn Attarp hade 6 hästar, 21 nöt och 14 får. I mitten på 1840-talet framtoogs ett laga skifte för Attarp och Lilla Bjälkabygget. Som bekant finns i dessa handlingar mycket av intresse för den kulturhistoriskt intresserade.

Den mer översiktliga ”Generalstabskartan från slutet av 1860-talet visar ett landskap mycket mer öppet än idag med stora ljunmarker, hårt nyttjade genom bete och odling. Granskogen som idag är utmärkande, var ännu inte utbredd, utan den lilla skog som fanns bestod främst av löv.” (citat från Regionmuseets skrift)

Slutligen kan den gamla ekonomiska kartan, häradskartan kallad, ge oss en bild av landskapet kring 1930. Den viktigaste informationen är kanske den att nu har åkerarealen ökat högst påtagligt i jämförelse med tiden kring laga skifte. Och detta har den gjort till stor del på bekostnad av de tidigare vidlyftiga ängsmarkerna. Ett nyodlingsarbete med mycken svett och kraft bakom.

En snabbförflytning fram till 2000-talet ger vid handen att gårdagens åkerlandskap numera består av ett gräsbeväxt sådant, i huvudsak bestående av slätter- och betesvallar.

Text och foto: *Janne Johansson*

Vinterns och vårens fågelobsar

(16/11-15/4)

För första gången har en ägretthäger observerats i kommunen. Fågeln, som setts runt om i landskapet, gästade också Lillsjön i Lärkesholm. Havssulan är en annan sällsynt gäst som sällan skådas över inlandet, men har setts i Sönder Össjö. Ett antal mindre sångsvanar har också varit på besök, liksom en bläsgås.

Lommar / doppingar / pelikanfåglar / storkar / andfåglar

Storlom - 1 par Vårsjön 29/3 (SN). Förstaobs. 1 ex Store sjö 30/3 (KAJ), 9 ex Vårsjön 1/4 (LP).

Skäggdopping - 3 ex 26/11 (LP), 1 ex 26/12 (BH), 1 ex 10/1 (LP), 1 ex 12/1 (SN), samtliga obsar från Vårsjön. Åter, 1 ex Hjelmsjön 2/3 (SN, LP), 4 ex Hjelmsjön 2/3 (LS), förstaobsar. Stor grupp i Hjelmsjön 9/4, 15 ex (SN, BH).

Svarthakedopping - 1 ex Vårsjön 6/1 (SN).

Havssula - 1 ex förbiflyg S Össjö 7/4 (KAJ). Detta är den enda noteringen av arten som finns på Svalan, men det finns ytterligare en obs av arten i kommunen, för ca 25 år sedan.

Storskarv - 1 ex Lillsjön, Lärkesholm 1/1 (LP), 35 ex förbiflyg Orreslättsvägen Åsljunga 29/3 (SN).

Ägretthäger - Ny art för kommunen. Många lokaler runt om i Skåne hade besök av arten under hösten, på vissa t. o. m. 2 ex. Hos oss upptäckte Elisabeth och Mats Arefäll (EA, MAF) 1 ex som rastande uppehöll sig ett par timmar vid Lillsjön i Lärkesholm den 10/11. De tog dessutom foto av fågeln.

Knölsvan - 10 ex str S Ekorrstigen Ö-a 16/12 (BH). Förbiflygande Sk. Fagerhults Flygplats, 7 ex 9/2 (JJ, EPe, PS, BS), förstaobs. 2 ex förbiflyg Ö Flinka 12/2 (LP).

Mindre sångsvan - 11 ex Vårsjön 14/3 (BH, LP).

Sångsvan - För oss stor ansamling, 50 ex Jälla sjö 1/1 och 23/2 (BH).

Bläsgås - 1 ex Hjelmsjön 2/3 (JJ). Fjärde fyndet av arten i kommunen.

Grågås - Arten lämnade kommunen under hösten för att återkomma under julhelgen. 3 ex Vårsjön 26/12 (BH), 32 ex förbiflyg Vårsjön 26/12 (BH), 8 ex Jälla sjö 1/1 (BH). Stor flock, 50 ex Krängelbygget 8/3 (PC).

Kanadagås - 26 ex Hjelmsjön 10/2 (JJ, EPe), 30 ex förbiflyg Ekholm 16/2 (BH).

Vitkindad gås - 1 ex Hjelmsjön 6/4 (BH, SN), 1 ex Vårsjön 6/4 (SN).

Gravand - 2 ex Fedingesjön 2/3 (SN), 20 ex Vårsjön 2/3 (SN). Sista noteringen är det i särklass största antal som setts i kommunen. 5 ex Hjelmsjön 9/4 (BH, LP, SN).

Bläsand - 3 ex Hjelmsjön 13/3 (SN, JJ, EPe). Förstaobs. 1 par Vårsjön 6/4 (SN, BH), 16 ex Hjelmsjön 6/4 (SN), 9 ex Hjelmsjön 9/4 (SN, LP, BH).

Snatterand - 5 ex 3/4 (LP), 2 par 7/4 (LP), 1 par 8/4 (LP, SN), 2 par 13/4 (LP), samtliga obsar gällande Hjelmsjön.

Kricka - 1 ex Fedingesjön 2/3 (SN). Förstaobs.

Stjärtand - 1 par Hjelmsjön 10/3 (LP, BH). Förstaobs. 1 par 7/4 (LP, SN, BH), 5 ex 8/4 (LP, SN), 1 par 13/4 (LP), samtliga från Hjelmsjön.

Skedand - 1 par Vårsjön 6/4 (SN, BH), 4 par Hjelmsjön 8/4 (SN, LP, LS), 6 ex Hjelmsjön 8/4 (BH), 1 ex Hjelmsjön 9/4 (LP).

Brunand - 11 ex Vårsjön 20/11 (BH). Efter ca en månads is, 4 ex Vårsjön 2-4/3 (SN, BH). Arten är inte vanlig gäst i Hjelmsjön, dock 7 ex 9/4 (BH, SN, LP), 1 ex 13/4 (LP).

Vigg - Observeras i framför allt Vårsjön tills isen lägger sig, som mest 55 ex den 7/12 (BH). Åter efter islossning, 10 ex Vårsjön 2/3 (SN), som mest, 30 ex 13-14/3 (SN, BH). En obs från Krohns damm, 1 ex 23/2 (LP), 27 ex Hjelmsjön 9/4 (BH, SN, LP).

Ejder - 13 ex 7/4 (SN), 1 ex 8-13/4 (SN, LP, BH), samtliga obsar från Hjelmsjön.

Sjööorre - Hörs årligen på sträck under milda aprilmätter, men tvingas ibland ner i våra sjöar. 34 ex 6/4 (SN), 38 ex 7/4 (SN, LP), 1 ex 8-9/4 (SN, LP), samtliga obsar från Hjelmsjön.

Knipa - 30 ex Vårsjön 9/3 (BH).

Salskrake - Som vanligt rastare i Vårsjön under hösten, första höstobsen, 1 ex hane Vårsjön 26/11 (LP), som mest 4 ex i sjön under vinterhalvåret (BH, SN, KAJ). Även sedd i Hjelmsjön, 2 honor 3/4 (LP).

Småskrake - 3 ex Hjelmsjön 6/4 (SN).

Storskrake - Som vanligt ett 100-tal ex i Vårsjön på hösten fram till isläggningen, 100 ex 20/11 och drygt 100 ex 11/12 (BH), var toppnoteringarna. Åter efter islossning, 1 par Hjelmsjön 22/2 (BH, LP), 60 ex Vårsjön 23/2 (BH).

Rovfåglar / hönsfåglar / tran- och rallfåglar

Glada - Numera förekommande året runt. 1 ex Åsljunga 24/12 (MJ), 1 ex Eket 1/1 (IÅ, MM, WE), 1 ex Ö-a 20/1 (JJ).

Havsörn - 1 ex förbiflyg Hjelmsjön 20/2 (JJ), 23/2 1 juv Vårsjön (Linhultssidan) EPe, JJ, 1 ex förbiflyg Ö-a 3/3 (PV).

Duvhök - 1 ex Yxenhult 13/3 (FB), 1 ex Onsen 3/4 (JE), 1 ex S Össjö 5/4 (KAJ).

Fjällvråk - 1 ex Skåneporten 22/11 (BOT).

Kungsörn - 1 ex Attarp 25/11 (EE).

Fiskgjuse - 2 ex Vårsjön 6/4 (BH, SN). Förstaobs.

Tornfalk - 1 ex V Flinka 23/11 (LP), 1 ex Harbäckshult 9/3 (PC), 1 ex Grytåsa 12/3 (SN), 1 ex Ljungaskog 15-20/3 (PC, BH, LP), 1 ex Jännaholm 13/4 (KAJ), 1 ex Ö Flinka 10/4 (JJ, LP).

Orre - 2 ex, tupp/höna 25/12 (KAJ), 1 tupp Jännaholm 1/1 (KAJ), 3 tuppar Jännaholm 2/2 (KAJ). Den lokal som haft flest spelande tuppar under våren, 5 tuppar, är Flåssmyr (PC). Smedhultamossen, Svenske myr, Stens myr och Smörmyr hade 2-3 spelande tuppar under våren. Se särskild artikel i detta nummer av Alcedo.

Tjäder - 1 höna Långalt 14/12 (MGn). En tupp flög mot en vägg i Onsen/Karsatorp lite före jul. Tuppen dog och troligen var den jagad av en duvhök (LL). Två tuppar Långalts myr i januari (BGU), en tupp Smedhult 1/2 (KSv, RRI).

Rörhöna - 1 par Harbäckshult 5/4 (LP). Förstaobs.

Sothöna - 1 ex Hjelmjön 4/4 (LP).

Trana - 1 ex förbiflyg V Spång 24/2 (ABi). Förstaobs. 6 ex förbiflyg Ö-a 25/2 (JO), 2 ex Ö-a 25/2 (PV). Största flocken under våren, 100 ex str Värnsjön 9/3 (PC). Under våren observerade par ibland annat i byarna Lönsjöholm, Skogen, Björnholm, Ljungaskog, Porkenahult, Onsen och Långalt.

Vadarfåglar / måsfåglar / duvor

Strandskata - 1 ex Värnsjön 6/4 (BH), 1 ex Ö-a 12/4 (LS).

Mindre strandpipare - 1 ex bergbrottet Ekholm 11/4 (LP). Förstaobs.

Tofsvipa - 8 ex Långalt och 2 ex Smedhult 9/3 (PC). Förstaobs. Övriga, 1 ex Flinka sjö 13/3 (SN), 1 ex Ringbo Gård 13/3 (BJ), 1 ex V Flinka 14/3 (LP), 2 par S Össjö 15/3 (KAJ), 1 ex S Össjö 29/3 (SN), 8 ex Smedhult 8/4 (PC, BH).

Enkelbeckasin - 1 ex Svenske myr 5/4 (KAJ). Förstaobs.

Morkulla - 1 ex Jännaholm 8/12 (LH), 1 ex Jännaholm 10/3 (KAJ). Den sista en möjlig förstaobs, om det nu inte är en övervintrare.

Storspov - 1 ex förbiflyg Hjelmjön 13/4 (LP).

Skogssnäppa - 1 ex Ekholm 23/3 (JO). Förstaobs.

Drillsnäppa - 1 ex Värnsjö 12/4 (JO). Förstaobs och samtidigt den första obsen i Skåne tillsammans med två andra obsar samma datum.

Skrattmås - 3 ex Hjelmjön 22/2 (JO). Förstaobs, 275 ex Hjelmjön 8/4 (SN).

Fiskmås - 2 ex Värnsjön 7/12 (BH). Inte vanligt med vinterobsar i kommunen, 2 ex Ljungaskog 6/3 (LP). Förstaobs.

Gråtrut - 2 ex Värnsjön 23/2 (JJ, EPe, BH).

Skogsduva - 2 ex Ljungaskog 4/3 (BH). Förstaobs. Större grupper, 10 ex 14/3 och 16 ex 16/3 Harbäckshult (PC).

Hackspettar

Mindre hackspett - 1 ex på följande lokaler. 24/3 Gamla Hallandsvägen Ö-a 24/3 (LP), Ö-a centrum 25/3 (BH), Värnsjön 1/4 (LP), Lärkesholmssjön 8/4 (BH).

Tättingar

Sånglärka - 1 ex str Lönsjöholm 17/2 (BH). Förstaobs, 1 ex sjö Flygfältet Sk. Fagerhult 9/3 (BH) och 29/3 (SN), 4 ex samma lokal 6/4 (SN).

Ångspioplärka - Åter S Össjö 23/3 (KAJ). Förstaobs.

Forsärkla - 2 ex Ö Spång/Hjelmjön 20/3 (LP). Förstaobs.

Sädesärkla - 1 ex Ekholm 27/3 (JO). Förstaobs.

Sidensvans - 8 ex Jännaholm 2/2 (KAJ), 9 ex S Össjö 9/2 (KAJ), 30 ex Ryttnästaregatan Ö-a 15/2 (JO).

Strömstare - 1 ex Bruket/Pinnåområdet 5/12 (LP) var första höstobsen. Bara en individ är noterad på lokalen under detta vinterhalvår.

Järnsparv - Åter Orreslättsvägen Åsljunga 14/3 (SN). Förstaobs.

Svart rödstjärt - 1 ex Ö-a Industriområde 5/4 (LP). Förstaobs.

Björktrast - större flockar, 200 ex Harbäckshult 11/1 (PC), 300 ex Vemmentorp 12/1 (SN), 180 ex Sonnarps 9/2 (LP), 150 ex Ö Flinka 12/2 (LP), 200 ex Värnsjö 9/3 (BH).

Taltrast - 1 ex Ekorrstigen Ö-a, och 1 ex Värnsjö 9/3 (BH). Förstaobs.

Dubbeltrast - 1 ex Flygplatsen Sk. Fagerhult 27/2 (BH). Förstaobs.

Rödvingetrast - 1 ex V Flinka 21/3 (LP). Förstaobs.

Svarthätta - 1 ex sjö G:a Hallandsvägen 14/4 (LP). Förstaobs.

Gransångare - 2 ex Holmasjön 28/3 (LP). Förstaobs.

Tofsmes - Obsar från Ö Flinka, Linhultet, V Ringarp, Jännaholm, Grytåsa m. fl.

Varfågel - 1 ex Ringbo Gård 23/11 (LP) var första noteringen för hösten. I övrigt noterad från Linhultet, Ö Ringarp, S Össjö, Jännaholm, V Flinka.

Nötkråka - 1 ex besökte fågelbord Sk. Fagerhult 17/1 och några dagar till. (EH, SH), 1 ex Ö-a 15/2 (ES).

Råka - 1 ex Grytåsa 4/1 (BH), 2 ex Ljungaskog 22/2 (JO).

Stare - 10 ex förbiflyg Ö-a 7/12 (PEH), 2 ex Harbäckshult 11/1 (PC, BK, SK).

Gråsparv - 2 ex Orreslättsvägen Åsljunga 5/1 (SN), 5 ex Ryttnästaregatan 6/1 (JO), 1 par Hjelmjön 8/1 (LP), 15 ex Harbäckshult 11/1 (PC).

Steglits - Enstaka ex sedda från dec. till mars, ofta vid fågelmatningar, som mest 17 ex Hässleholmsvägen Ö-a 26/1 (BC, AC). Utanför fågelborden är lokalerna som haft arten, V Flinka, S Össjö, Ö Flinka, Krängelbygget, Ekholm och Ö Ringarp.

Gråsiska - 9 ex Sk. Fagerhult 20/11 (FB), 6 ex förbiflyg G-a Hallandsvägen 18/12 (LP), 5 ex Värnsjön 22/12 (BH), 4 ex Lärkesholm 1/1 (JJ, EPe), 5 ex Jännaholm 4/1 (KAJ). Obsar av färre individer ej medtagna.

Mindre korsnäbb - 1 ex Flåssmyr 12/1 (SN), 7 ex Långalts myr 22/2 (LP).

Större korsnäbb - 2 ex, par, Jännaholm 5/1 (LH), 1 ex förbiflyg Skrikamyren 17/2 (BH).

Stenknäck - Större ansamlingar, 30-35 ex Klippebygget 28/12 (JLi), 45 ex S Össjö 26/1 (KAJ).

Gulspurv - Stor flock, ca 30 ex S Össjö 19/1 (KAJ).

Sävspurv - 1 ex Flinka sjö 10/3 (LP). Förstaobs.

Förklaringar

Lokaler skrivna i kursiv stil ligger strax utanför kommungränsen, t ex *Rössjön* och *Sjöaltssjön*. (ad=vuxen, hä=häckning, juv=ungfågel, k=kull, 1k=fjölårsunge, pull=nykläckt unge, sj=sjungande, str=stäckande).

Vi tackar alla som rapporterat in sina observationer. Inkomna observationen ligger till grund för sammanställning och status på Örkelljunga kommuns fågelarter; då, nu och för framtiden.

Uppgiftslämnare

ABi	Anne Brink	KAJ	Kurt Arne Johansson
AC	Anita Carlström	KJo	Kristoffer Johansson
BCa	Bo Carlström	KSv	Kennet Svensson
BGu	Bertil Gustavsson	LH	Lars Hallbäck
BH	Björn Herrlund	IL	Lars Lindström
BJ	Bengt Johansson	IP	Lennart Persson
BK	Bo Karlsson	LS	Leif Sigbo
BOt	Bengt Ottosson	MAf	Mats Arefäll
BS	Birgit Svensson	MGn	Mats Gustavsson
EA	Elisabeth Arefäll	MJ	Maria Johansson
EE	Elsie Eliasson	MM	Martin Molin
EH	Erik Hultberg	PC	Patric Carlsson
EPE	Eva Persson	PEH	Per-Erik Holmlund
ES	Erik Sjögren	PS	Pär Svensson
FB	Freddie Blank	PV	Perry Vigelsbo
IÅ	Ingrid Åkerberg	RRi	Rolf Ridderdal
JE	Jan Ekdahl	SHu	Sonja Hultberg
JJ	Janne Johansson	SN	Seth Nilsson
JLi	Jonny Lindström	WE	Weine Erlandsson
JO	John Olandersson		

Har du något att rapportera? Gör det gärna på vår hemsida!

Alcedo vill ha hjälp av **dig** att samla in uppgifter om fågelobservationer inom kommunens gränser. Vi vill ha observationer av ovanliga fågelarter för vår kommun, alla arter utanför den tid de normalt förekommer i landskapet, större sträckförekomst, anmärkningsvärt stora flockar, intressanta häckningar, återfynd av ringmärkta fåglar, tidiga vårobsar, sena obsar på hösten eller observationer som du tycker är särskilt notabla. Alla rapporter arkiveras för framtida behov.

Senaste inrapportering före nästa tryckning av Alcedo: 15 aug.

Rapportera dina obsar på vår hemsida www.orkelljunganatur.se eller via Svalan www.artportalen.se/birds/

Björn Herrlund

Nyinventering av orre

Våren 2014 genomfördes en återinventering av orrbeståndet i Örkelljunga kommun. Huvudsakligen gjordes besöken vid lämpliga mossar och spellokaler under april och början av maj. Ett flertal personer var engagerade i arbetet: Lennart, Kurt Arne, Björn, Patric, Bo, Janne, Eva P, Lisbeth, Eva J. Uppgifter kunde också inhämtas som ströob-sar från några andra personer i kommunen.

En gedignare genomgång av resultaten får anstå till ett annat Alcedonummer, men man kan ändå konstatera att orrorrbeståndet idag är ganska likartat med 2008, medan beståndet 15 år tidigare i runda tal var dubbelt så stort som idag och att det numera i kommunen till synes bara finns något enstaka spel med upp till 4-5 orrar (Flåssmyr). Ett tidigare "flaggskepp" som Smörmyrlokalen hade detta år så lite som 1-2 tuppar, medan Svenskemyr, Stensmyr och Smedhultamossen är mossar med 2-3 tuppar. Dock är både Svenskemyr och Stensmyr svårinventerade mossar och orrantalet är ju ett *minimiantal* spelande.

Flera ensamspelande tuppar har hörts från andra lokaler, men i ett par fall har det rört sig om kutter från olika orrar i samma myrkomplex (Långalts- och Skrika myr resp Fäje myr). Det är inte helt lätt att få ordning på dessa "skvaltorrar"/ensamspelande individer, var de spelar, hur långt de förflyttat sig. I vissa fall tycks det vara smått kringdragande ensamtuppar. För inventeringen 1998 och 1999 har det för åren högst angivna orrtuppantalet tagits med.

	1998-99	2008	2014
Smörmyr	10	6	2
Flåssmyr	20	5	4
Stensmyr	5	3	2
Svenskemyr	5	3	3
Smedhultamossen	3	1	2
Liamossen	3	1	1
Store mosse	3	1	1
Linhultsmossen	2	1	-
Långalts- o Skrika myr	3	1	2-3
Jännaholmsmossen	1	1	1
Attarpamossen	1	-	1
Fjärhanamossen	2	-	-
Fäje myr	1	-	2
Nissakäll	1	-	-
Västrarp	1	-	-
Fagerhultamossen		-	1
Summa antal tuppar	49	23	23

Janne Johansson

Inventering av trollsländor i Örskelljunga

Det skånska trollsländeprojektet var från början tänkt att genomföras under åren 2009-2013, men har blivit förlängt med ett år. Projektet och inventeringsinsatserna har varit mycket lyckade, men för att få ännu bättre kunskap om de olika arternas utbredning så togs beslutet att ytterligare en säsong skulle läggas i fält.

Förra sommaren genomfördes ett inventeringsläger i Åsljunga (*Magnus Billqvist, Alcedo 2013-2*) vilket gjorde att flera atlasrutor (5 x 5 km) i kommunen nu är ganska välinventerade. Det behövs dock en del kompletteringar för att få med tidiga och sena arter i de rutor som besöktes. Bedömningen är att kommunens trollsländefauna och dess utbredning ska vara tämligen väl känd efter detta år.

Flera intressanta arter hittades av inventerarna förra säsongen, bland dem bör särskilt pudrad kärrtrollslända, *Leucorrhinia albifrons*, nämnas. Arten upptäcktes i den lilla dammen vid kyrkan i Eket där ett femtontal individer noterades. Pudrad kärrtrollslända är bara känd från ett dussin lokaler i Skåne och får därför betraktas som en raritet. En av dessa lokaler är dammarna i den gamla grustäkten i Lärkeröd där under-teknad noterade den för första gången 2010 och där många skånska trollsländeskådare sedan dess skådat arten när den förvandlas i tusentals i slutet av maj, början av juni. Nu finns det en lokal till för de kryssugna att besöka!

Tvåfläckad trollslända, hona

Förra året upptäcktes även tvåfläckad trollslända, *Epiptera bimaculata*, på minst två lokaler i Örskelljunga kommun, Hjälmssjön och Lillsjön i Lärkesholm. En något osäker observation gjordes i Åsljungasjön under lägret. I

Kejsartrollslända

Hjälmssjön sågs vid ett tillfälle 5 patrullerande hannar på sträckan mellan roddstationen och minigolfbanan. Det ska bli spännande att se om den finns runt hela sjön denna

sommar. Förmodligen är den tvåfläckade trollsländan förbisedd i landskapet och jag skulle inte alls bli förvånad om den finns i de flesta av kommunens sjöar. Första fynden av arten i området gjorde jag i Kyrkesjön i Tåssjö 2011. Året efter konstaterade vi att den även förvandlades där.

Inventerarna på lägret 2013 gladdes dessutom av intressanta arter som kungstrollslända, stenflodtrollslända, mindre sjötrollslända, gungflymosaikslända och mindre glanstrollslända i vår kommun. Det finns mycket spännande att upptäcka i närområdet! Alla som har det minsta intresse för denna insektsgrupp får gärna notera de arter

Pudrad kärrtrollslända (nyförvandlad)

ni ser i kommunen under året och antingen rapportera dem i artportalen eller direkt till mig. För de mer udda arterna krävs fotodokumentation om de inte tidigare rapporterats och godkänts i aktuell atlasruta. På projektets hemsida, <http://www.trollsländor.se/>, finns länkar till atlasrutorna där man kan se vilka trollsländor som noterats i respektive ruta och till flygtider för de olika arterna.

Text och foto: *Patric Carlsson*

Bin – stressade pollinerare

Honungsbi. Foto Sven-Erik Svensson

Visst är det så! Det finns fler överenergetiska insektsarter än myrorna. Gå till en välplanerad bikupa en vacker sommardag då draget efter nektar och pollen går på högvarv. Det surrar av inkommande, det landas och kryps på flustret, det surrar av avgående små livs levande transportplan. Nu under försommaren kan vi förutom honungsбина också lägga märke till de olika humlearternas uppdykande.

Den 6 mars var Bengt Nihlgård inbjuden av Örkelljunga biodlarförening och Örkelljungabygdens Natur att hålla föredrag över ämnet ”*Honungsbin och andra bin i en stressad miljö*”. Över 60-talet bi-intresserade hade kommit och slagit sig ner på församlingshemmets stolar. Det blev ett par gedigna, innehållsrika timmar där den pensionerade ekologiprofessorn berättade om ett av sina större fritidsintressen, biodlingen.

Under första delen av föreläsningen fick vi allmän bikunskap oss till livs. Vi fick höra hur honungsbinet utvecklats till en fascinerande, social insektsart. Pollenet och dess

betydelse för bisamhället analyserades, likaså binas enorma roll för pollineringen av växterna i naturen och inte minst i människans odlingar. Andra hälften av föreläsningen, efter intagandet av fikabulle och kaffe, kom till stor del att behandla massdöden av bisamhällen i Frankrike och USA. Vad kan ligga bakom dessa utslagningar, är det neonicotinoiderna vars giftverkan direkt eller indirekt starkt påverkar binas välorganiserade liv?

Långtungebina och systematiken

Det är nog välbekant att insekterna utgör jordklotets mest artrika djurgrupp. 3/4 av alla organismer på jorden är insekter, det finns alltså mer än 2 miljoner insektsarter. Och då ska man veta att det fortfarande finns ett mycket stort antal arter som ännu inte upptäckts.

Om man snävar in något kan man konstatera att bina hör till gruppen steklar (Hymenoptera), vilken består av bortåt 125 000 arter. Bin, getingar och myror räknas till gaddsteklarna, medan andra välkända släktingar hör till växt- respektive parasitsteklarna. Det finns inte mindre än 20 000 ”biartade steklar” (bin) på jorden, varav 250 ”egentliga bin” och 40 humlor finns i Sverige.

Honungsbinet räknas till familjen *långtungebin*. Förutom honungsbin i släktet *Apis* finns i denna familj andra släkter som gökbin, sorgbin, filtbin, pälsbin och framförallt

släktet humlor, *Bombus*. Arterna i familjen Långtungebin utmärks som namnet ger besked om av en lång tunga och har likt andra bin pollensamlare organ på benen.

Dessutom finns även följande familjer inom överfamiljen bin, *Apoidea*: *korttungebin* (siden- och citronbin), *grävbin* (huvudsakligen sandbin), *vägbin* (mest smal- och blodbin, men även band- och solbin), *sommarbin* (exv. blomster- och byxbin) och *buksamlarbin* (exv. murar-, tapetsrerar- och kägelbin). Sammanta-

get finns alltså bara i Sverige ca 290 olika bi-arter, men de flesta har man som normal-svensk knappast alls hört talas om.

Samevolution, samspel och konkurrens

De varelser vi finner på jorden har under långa tider anpassats till den omgivning de levte i. Om man funderar över gaddsteklarnas fascinerande liv kan man inte låta bli att

förundras över de många samspel som utvecklats mellan dessa insekter och naturens olika blomväxter. Ett samspel med mycket lång historia!

Idag finns i runda tal 250 000 fröväxter på jordklotet. Under den väldiga tidsrymd som dessa utvecklats på har samtidigt 20 000 olika bi-arter blivit till. Det beräknas att inte mindre än 130 000 av fröväxterna är beroende av någon eller några av dessa olidfuntade bi-arter. Om man inskränker sig till svenska förhållanden kan man konstatera att ca 75 % av växterna här pollineras av insekter och ofta sker detta av just olika bin och humlor. Många av våra odlade växter står i ett sådant förhållande till honungs-bina. Tänk på grödor som raps, klöver (ärtväxter) och olika fruktträd.

Bengt Nihlgård berättade så här på ett föredrag han höll för några år sen: ”Humlors

och solitära bins samhällen är små, men alla är effektiva pollinatörer. 30 humle-arter besöker många olika sorters blommor och de är rätt blomtrogna. Många solitära bin är specialister på bara en typ av växter. Så t. ex. utnyttjar smörblomsbiet bara smörblommesläktet och blåklocksbiet utnyttjar främst blåklockor. Det gör dem också beroende av dessa växter. Vissa kan leva aggregerat och bli rätt många på samma plats.

Humlebagge

Hur lever då olika bi-arter tillsammans? Finns det samspel eller

konkurrens mellan olika bi-arter? Ja, i naturen finns alltid konkurrens, men inga lätt tolkade samspel. Många olika faktorer har påverkat och påverkar vår natur idag! Människans odling och omformning av landskapet ändrar det mesta. Våra utsläpp av gödslande kväve (nitrat och ammonium) till mark och luft ändrar floran, utsläppen av växthusgaser ändrar klimatet och påverkar utbredningen av både växter och insekter. Slutligen har användningen av olika gifter inom jordbruket stor påverkan på både växter och insekter.”

Man kan ju fråga sig om människans hållande av honungsbin på olika sätt påverkar de vilda binas levnadsförhållande? Kan man tala om negativ konkurrens? Enligt Bengt Nihlgård är kunskapen om detta ganska bristfällig, men han påpekar att existensen av en massa honungsbin i sig kan föra med sig att andra bin lätt blir akterseglade i jakten på blommornas pollen och nektar. Det är dock så att det periodvis finns ett stort överflöd av blommor och då gör konkurrensen istället att också små förekomster av olika växtarter blir bättre pollinerade.

Bifakta och bibröd

Honungsbin lever i väldigt individuella samhällen, där antalet arbetsbin oftast varierar mellan 20 000 (vintertid) och 50-90 000 (sommartid). Dessa säregna insekter måste ha tydliga sätt att kommunicera på för att samarbetet ska fungera väl. För många är det säkert bekant att bin som funnit nektar- eller pollenrika lokaler kan förmedla denna kunskap till andra bin genom speciella danser som berättar om avstånd och riktning till näringskällan. Två begrepp som man använder i sammanhanget är orden *ringdans* och *vippdans*.

Trafikstockning på flustret

Bibröd är beteckningen på ett viktigt livsmedel för både vuxna bin och deras larver. Hur bildas då bibrödet? För att få de lättflyktiga pollenkornen med sig hem tar bina och blandar pollen med egen saliv och med uppstött nektar från honungsmagen. På så sätt fastnar dessa lättare på de håriga bakbenens pollenkorgar. När bina kommer tillbaka till kupan lastar man över den hemtransporterade födan till en cell. Det behövs flera bilaster för att fylla cellen, vilka knuffas ihop med biets huvud. Avslutningsvis placeras en klick honung på cellens topp! De insamlade, packade klumparna av bipollen jäses och efter några veckor kommer de att innehålla stora mängder mjölksyra. Och vad viktigt är, de hårda pollenskalen löses upp. Det är denna jästa/fermenterade föda

som kallas för just bibröd. Genom jäsningsprocessen blir alltså pollent och dess proteiner tillgängliga för bilarverna.

Tillgången på pollen och nektar är ju livsviktig för ett bisamhälles fortbestånd. Det är därför mycket allvarligt om åtkomsten av dessa livsnödvändigheter på olika sätt förhindras eller försämras. Massdöd av bisamhällen i Frankrike och senare även i USA har i alla fall delvis sammankopplats med användandet av s. k. neonikotinoider vid insektsbekämpning på grödor. Nervgifterna *imidakloprid* och *tiamethoxam* är tillsammans med *clothinidin* de giftigaste ämnena i sammanhanget och de kan påverka både luktsinne och minne hos bina. Det vanligaste användningsområdet för dessa gifter är som betningsmedel för raps, majs, sockerbetor och potatis.

Det tycks vara klarlagt att pollen som inhämtas från fält som besprutats med dessa ämnen genom sitt innehåll av nervgifter påverkar bibrödet. Man har märkt att mjölsyrebakteriernas inverkan på och upplösning av pollenskalen i bibrödet då inte kan ske i sedvanlig ordning. På så vis kan den växande bi-larven förlora sin åtkomst av nödvändiga proteiner och bisamhällets tillväxt kan i förlängningen hämmas mycket allvarligt. Insektbekämpning med här nämnda medel lär knappast förekomma i vår av vallodling dominerade skogsbygd.

SBR och Örkelljunga Biodlarförening

Hållandet av bin som tamdjur är egentligen en väldigt speciell företeelse. Det finns belägg för att detta samspel på sina håll började etableras redan för 6 000 år sen. Men helt summariskt kan man beskriva händelseförloppet med orden ”*från honungsjakt till biodling*”. Under 1700-talet fanns ca 30 000 bisamhällen i Sverige, men det var under nästkommande sekel, 1800-talet, som flera uppfinningar satte fart på hanteringen. Den nya ramkupan var en sådan företeelse som rationaliserade skötseln och honungsslungan gjorde det möjligt att snabbt ta hand om honungen. I slutet av 1800-talet bildades ett antal biodlareföreningar i landet.

Den rikstäckande föreningen *Sveriges Biodlares Riksförbund* (SBR) har i storleksordningen 10 000 medlemmar, fördelade på 280 biodlareföreningar. Det anses att cirka 75% av landets biodlare är anslutna till SBR. Antalet bisamhällen hos medlemmarna var år 1990 bortåt 100 000.

Sveriges Biodlares Riksförbund bildades 1897 och tjugo år därefter, mitt under första världskriget, fick man en avläggare i Örkelljunga år 1917. Det var det år som Örkelljunga Biodlarförening bildades. Jonas Torkelsson i Östra Ringarp är dess nuvarande ordförande.

Ett flertal kunniga, kända biodlare har varit anslutna till föreningen genom åren, man kan nämna yrkesodlaren Edmund Hansson i Eket och hans bror Gösta i Åsljunga. Under en lång period har åsljungabon Hans Magnusson likaså varit en av de drivande krafterna i föreningen. Medlemsantalet har oftast legat kring 30, men i samband med det senaste kriget steg siffran till 45 aktiva bihållare. Merparten av dagens medlemmar hör hemma i Örkelljunga och Åsljunga.

Antalet bisamhällen per medlem varierar en hel del, men enligt Jonas Torkelsson är det bara Arne Hansson (son till Gösta) från Åsljunga som idag har upptill 50-talet bifyllda kupor i sin ägo. 6 medlemmar har mellan 8-12 samhällen, medan övriga har 6 samhällen eller färre. Man ska dock ha i minnet att det troligen bara är 20 av de 30 medlemmarna som håller bin.

När jag frågar Jonas om vilka moment i biodlingen han tycker är jobbigast svarar han nästan genast slungningen. ”*Den första slungningen av årets skörd är mest bara rolig, men sen återstår i regel 3-4 till att genomföra!*” Säger Jonas.

Men varför fortsätter han då med sin bisyssla? Jonas ger ett lika snabbt som kärnfullt svar på denna onödiga fråga: ”*Det är så intressant, det är så fascinerande, det är så rogivande.*” En sak som han lägger tid på i samband med sin skötsel av samhällena är drottningodlingen. Han låter sällan en drottning bli äldre än två år. Men det får bli till en annan artikel.

Källor

Faktauppgifter huvudsakligen hämtade från Ringsjöortens Biodlarförenings hemsida. Här finns flera av Bengt Nihlgårds föreläsningar och sammanställningar kring ämnet bin.

Janne Johansson

Erik Hansen visar sina bisamhällen på Ingeborrarp
Foto: Perry Vigelsbo

Svar på julpristävlingen

Eftersom några rader av korsordet fallit bort i trycket, så lade jag ut julpristävlingen på hemsidan. Följden blev att det kom in svar även från icke prenumeranter och det blev också en av dessa som lottades fram som vinnare. Grattis Erik Ljungstrand, Hovås. Priset blir fem Trisslotter.

Vågrätt

- 1 Stora frön i fågelskafferi - **Ekollon**
- 5 Är ofta fågelsjön . **Vassrik**
- 9 Latin för alla - **Omnis**
- 10 Lämna landet i samlad flock - **Ringduvor**
- 11 I åkerkant och stutagap - **Oxtunga**
- 12 I dålig kondition - **Eländig**
- 13 Underjordisk verksamhet - **Illerjakt**
- 15 Från Rügen till Tåkern - **Ettapp**
- 17 Instrument att bita i - **Gigor**
- 19 Såväl Grytan som Prästsjön - **Dödisgrop**
- 22 Sällan sedda hönskusiner - **Moripor**
- 24 Konvaljebloom . **Klockor**
- 25 Pteridium aquilinum - **Örnbräken**
- 26 Kan råka råka i - **Knipa**
- 27 Alvarkösa - **Apera**
- 28 En av fyra, kan båda torka - **Norrgök**
- Lodrätt**
- 1 Läran om naturens samspel - **Ekologi**

- 2 Har pippi på pippi - **Ornitolog**
- 3 Så gör trast på maskjakt - **Lyssnar**
- 4 Gudinna i norrländsk barrskog - **Norna**
- 5 Visar inte solur - **Vintertid**
- 6 Här trivs vinrankan - **Sydläge**
- 7 Blir ägghög i bale - **Ruvad**
- 8 Här hamnar ofta utlagt örngott - **Korpgap**
- 14 Simmar i bästa stassen - **Anddraken**
- 16 Genomgår Hg i näringskedjan - **Anrikning**
- 17 Antiloplik - **Gamföda**
- 18 Jättestarr - **Riparia**
- 20 Bygde förr på bondens tak - **Stork**
- 21 Håller sig i skinnet - **Pormask**
- 23 Hyser havhest, teist och heilo - **Runde**
- 24 Känd för produktivt familjeliv - **Kanin**

Påminnelse!!

Är du en av de personer som inte hunnit med eller tänkt på att betala prenumerationen för 2014? Vi som jobbar med att erbjuda dig och andra ett *varierat utbud med exkursioner* samt *medlemstidningen Alcedo*, som speglar vår verksamhet och vårt engagemang, är beroende av dig. Denna påminnelsetext är alltså bara riktad till dig som av någon anledning ännu inte visat att du vill stödja vår förening under år 2014. Du får också ett betalningskort med tidningen. Vi hoppas på ditt stöd! Önskar du inte vara kvar som prenumerant meddelar du kassören

Styrelsen & redaktionen för Alcedo

Styrelse, avgifter m.m.

Örkelljungabygdens Natur krets av NF

- Ordförande** Patric Carlsson, Harbäckshult 1654, 286 91 Örkelljunga, 070-744 35 50, carlsson_patric@yahoo.com
- Vice ordförande** Janne Johansson, Ingas väg 7, Ö. Ringarp, 286 91 Örkelljunga, 0435-501 31, janne_ringarp@telia.com
- Kassör** Leif Sigbo, Bjäregatan 3, 286 31 Örkelljunga, 0435-522 32, leif.sigbo@telia.com
- Sekreterare** Eva Persson, Ingas väg 7, 286 91 Örkelljunga, 0708-30 14 27, evahenny@hotmail.se
- Ledamot** Björn Herrlund, Ekorstigen 3, 286 35 Örkelljunga, 0435-527 64, bjornherrlund@gmail.com
- Ledamot** Lena Ottosson, Hässleholmsvägen 47, 286 35 Örkelljunga, 0435-511 03, lena@ottosson.net
- Ledamot** Christer Sandén, Bladvägen 2, 286 72 Åsljunga, 0435-46 05 38, christer.sanden@orkelljunga.com

Medlemsavgifter för år 2014

- 295 kr Medlem i Naturskyddsförening (NF), Naturskyddsföreningen i Skåne och Örkelljungabygdens Natur. Du får tidningen "Sveriges Natur" i färg, med normalt sex nummer per år och med en upplaga på 200 000 samt **Alcedo** tre gånger per år.
- 365 kr Familjemedlemskap i NF (fritt antal medlemmar på samma adress). Naturskyddsföreningen (NF): Postgiro 90 19 09-2.
- 150 kr Lokal medlem i Örkelljungabygdens Natur. Vilket innebär att medlemsavgiften täcker framtagningen och distributionen av tidningen **Alcedo** tre gånger per år. Örkelljungabygdens Natur: Bankgiro nr 617-8792.
- Har du e-post eller tillgång till Internet, finns stora möjligheter till ytterligare information. Skicka ett brev till info@naturskyddsforeningen.se och fråga vad de kan erbjuda!

Studieförbundet är det studieförbundet som vi i Naturskyddsföreningen utnyttjar vid anordnande av studiecirklar. Distriktskontor finns i Hässleholm (0451-140 90) och därifrån kan vi även få stöd till täckandet av föredragskostnader samt till tryckandet av exempelvis denna medlemstidning.

www.orkelljunganatur.se

Beta Tryck 070-555 91 33